

Smalbanevæven

om de stoffer Fil Bleu bruger

væverne i Fil Bleu laver stofferne på smalbanevæven

“Smalbane væven”

Der findes som sagt mange forskellige typer væve i Vestafrika. Den mest enkle er den vertikale væv med et enkelt skel, som man kender den fra bl.a. det nordlige Nigeria. Men den mest udbredte væv i Vestafrika er “den horisontale smalbane- trampevæv”- for nemheds skyld kaldet “smalbanevæven”. Den er udbredt i hele bæltet fra Cape Verde øerne i vest til Chad i øst og Cameroun i syd.

På denne væv laver man baner der kan være meget forskellige i bredden; de kan i bredden variere fra 1,3 cm i bredden til 62 cm, men normalt ligger bredden mellem 10 og 20 cm. Den almindeligste bredde på de baner, der væves idag er omkring 12 cm.

Væven bruges fortrinsvis til at væve med bomuld, men hos fulbevæverne bruges også uld, og mere og mere almindeligt hos fulbevæverne er det at bruge uld i en kombination med bomuld.

Vævens udseende

De centrale kendetegn ved “smalbanevæven” er at der væves en lang smal bane som, når stykket er færdigt, klippes i passende længder – afhængig af hvad stoffet skal bruges til – og sys sammen ægkant mod ægkant.

Væven og væveredskaberne er næsten altid lavet af væveren selv og af materialer som findes i nærmiljøet. Hvis væven bliver nedslidt eller en bom brækker, kan han hurtigt erstatte den. Den traditionelle væver vil aldrig bare lægge de kasserede træstumper til side. De skal bruges til optænding i husholdningen, og hvis en Væver opgiver sit erhverv skal hele hans væv destrueres samlet – evt. kastes ud i en sø. Sådan siger traditionen.

Den måde væverne bygger deres væv op på er i princippet næsten den samme, hvad enten det er i Senegal eller i det centrale Burkina Faso.

Væveren arrangerer et rektangulært "rum" som består af fire træstolper, som han enten graver ned i jorden eller fastgør ved at lave et understel, så systemet bliver stabiliseret. Man ser ofte at en væver inddrager et par af gårdspladsens træer i konstruktionen. Derved opnår han to fordele: han skaffer sig skygge når han skal arbejde, og han slipper for at skaffe træ til stellet eller til trissens ophæng. Væveren placerer sig nu i den ene ende af konstruktionen.

Han kan sidde direkte på jorden og med udstrakte ben arbejde med tramperne. Han kan sætte sig på en lille skammel, og han vil så ofte grave et lille hul til fødder og tramper. Foran sig har han kammen, der som regel består af bambus, og over- og underskaft med søller imellem. Det er mest almindeligt at arbejde med to skafter. Væveren kan sagtens arbejde med flere, men uanset hvilken vævetradition det drejer sig om er princippet det samme. Overskafterne er ophængt i en trisse ved hjælp af en snor, og underskafterne er med snore forbundet til tramperne. Når væveren bevæger fødderne skiftevis, som når man tramper i to pedaler, bevæges skafterne op og ned, og der bliver dannet en almindelig lærredsbinding. Trissen eller trisserne kan ofte være smukt udskåret i træ med forskellige symboler, alt afhængigt af hvilken vævegruppe det drejer sig om. Trenden er bundet til den forreste bom og går igennem kammen og søllerne over den bageste bom og rækker som regel mange meter ud foran væven. Trenden, der ikke er rullet på bom, skal holdes stramt ud i et horisontalt plan, og dertil bruger væveren et par tunge sten, en trærod eller noget, der vejer godt til, som han anbringer for enden af trenden. Det kan også være, at han bruger en lille slæde udhugget i træ hvori trendtråden ligger oprullet. Væveren spoler selv den tråd op som skal bruges til islæt og som han sætter i sin skytte.

Du kan læse mere om Vestafrikanske tekstiler og folk i bogen " Afrikas Farver" ISBN 87-987493-2-3 – Prisen er 100 kr + forsendelse. Kan bestilles hos IK på ik@kommunikation.dk